

**Operatiivinen sopimus Turun kaupungin kunnallisten suomenkielisten varhaiskasvatuspalvelujen tuottamisesta vuonna 2015**

## Sisällys

Sopimuksen osapuolet ja tarkoitus.....	3
Toimintaympäristö ja sen mahdolliset muutokset .....	3
Asiakkuudet ja palvelujen kysyntä vuonna 2015 .....	4
Toimintatapoja koskevat keskeiset pariaatteet ja niiden muutokset.....	5
Sopimuksen tarkoittaman toiminnan resursointi .....	6
Tavoitteet toimintavuodelle .....	8
Operatiivisen sopimuksen tavoitteet varhaiskasvatuksen palvelualueilla .....	8

## **Sopimuksen osapuolet ja tarkoitus**

Tällä operatiivisella sopimuksella palvelutuotantoa edustava palvelualuejohtaja sopii kasvatus- ja opetuslautakunnan ja kaupunginhallituksen välisen strategisen sopimuksen asettamien tavoitteiden mukaisesta palvelutoiminnan laajuudesta ja resursseista sekä toimista palvelutuotannon kehittämiseksi. Operatiivinen sopimus sisältää palvelualueen keskeiset toiminnalliset tavoitteet, tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit ja laatutavoitteet mittareineen.

## **Toimintaympäristö ja sen mahdolliset muutokset**

Varhaiskasvatuksen hallinnon siirryttyä Sosiaali- ja terveysministeriöstä Opetus- ja kulttuuriministeriöön vuoden 2013 alussa tehtiin päivähoitolakiin vain keskeisimmät muutokset. Lasten hoidon tukien osalta vastuu säilyi Sosiaali- ja terveysministeriössä. Pienten lasten hoitojärjestelmään liittyvä lainsäädännön uudistaminen on edennyt vähitellen. Laki esiopetuksen velvoittavuudesta tuli voimaan 1.1.2015 ja koski 1.8.2015 alkavaa toimintakautta.

Varhaiskasvatuslain uudistaminen etenee kahdessa vaiheessa. Varhaiskasvatuslain I-vaihe hyväksyttiin eduskunnassa 13.3.2015. Laki tuli voimaan 1.8.2015. Uusina asioina lakiin on kirjattu säännökset päiväkodin ryhmäkoosta, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta, osallisuudesta ja vaikuttamisesta, arvioinnista sekä yhteistyöstä. Opetushallituksesta tuli varhaiskasvatuksen asiantuntijavirasto. Laissa säädettiin valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Lakimuutoksilla ei ole arvioitu olevan taloudellisia vaikutuksia kunnille.

Päivähoitoasetuksen 6 §:n, ns. suhdelukuasetuksen, muutos vahvistettiin lokakuussa 2015. Uusi asetus tulee voimaan 1.8.2016. Varhaiskasvatuslain 5 §, 11a ja b § sekä yksityisen hoidon tuen muutos, ns. subjektiivisen oikeuden muutos, hyväksyttiin eduskunnassa 15.12.2015. Varhaiskasvatuslaki muuttuu tältä osin 1.8.2016 alkaen. Päivähoidon maksuperusteiden muutoksesta on annettu lakiluonnos. Luonnoksessa esitetään varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen muutosten tulevan voimaan 1.8.2016 (tai siirtymäsäännöksenä 1.1.2017).

Vuoden 2015 alusta alkaen varhaiskasvatuksen palvelualue jakaantui kahteen vastualueeseen. Suomenkielisiin kunnallisiin varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat lasten päivähoito, esiopetus ja avoin varhaiskasvatus. Toimintaa johtaa palvelualuejohtaja Maija-Liisa Rantanen. Yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden kokonaisuutta johtaa palvelualuejohtaja Vesa Kulmala. Hänen vastuulleen kuuluu myös varhaiskasvatuksen palveluohjaus. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa noudatetaan soveltuvin osin tätä kunnallisten suomenkielisten varhaiskasvatuspalveluiden sopimusta.

Varhaiskasvatuspalvelujen piiriin hakeutuneiden määrä on ollut kasvussa vuodesta 2008. Viralliset ennusteet alle kouluikäisten määrästä ennustavat myös kasvua tulevina vuosina. Heikentynyt työmarkkinatilanne on vaikuttanut päivähoitopaikkojen kysyntään; palvelujen piirissä olevien lasten määrän suhteelli-

nen osuus on kuitenkin ollut kasvussa. Vieraskielisten lasten määrä niin ikään on kasvanut. Tehostetun ja erityisen tuen arviointia on uudistettu vuonna 2014 ja siihen on kiinnitetty edelleen erityistä huomiota vuoden 2015 aikana. Tuen tarpeen määrittelyn edellytyksenä on yleisen tuen kriteerien toteutuminen.

Haasteena on perhepäivähoidon säilyminen yhtenä päivähoidon vaihtoehtona. Uusien perhepäivähoitajien rekrytointi työelämästä poistuvien hoitajien tilalle on haasteellista. Ryhmäperhepäivähoitoa tuotetaan Turussa ainoastaan yksityisenä tuotantona.

## Asiakkuudet ja palvelujen kysyntä vuonna 2015

Seuraavassa taulukossa on esitetty palvelun piirissä olevien lasten lukumäärät 2010-2014. Koska hankittujen palvelujen ja lasten hoidon tukien hallinnointi on keskistetty yksityisten palvelujen tilaajayksikköön, ko. palvelujen piirissä olevat lapset ja määrärahat ovat osa tätä sopimusta.

	2010*	2011*	2012*	2013*	2014*	Ennuste 2015	Toteuma 2015
<b>Kaupungin omat päiväkotit ja perhepäiväh. yht.</b>	<b>5 439</b>	<b>5 532</b>	<b>5 609</b>	<b>5 638</b>	<b>5 591</b>	<b>5 600</b>	<b>5 241</b>
Päiväkoti	4 973	5 085	5 193	5 270	5 279	5 320	4 983
joista esiopetuksessa	1 167	1 239	1 233	1 265	1 279	1 400	1 195
Perhepäivähoito	466	447	416	368	312	280	258
Avoin varhaiskasvatus	469	482	523	527	451	600	541
<b>Hankitut, maksusit., palveluseteli yht.</b>	<b>581</b>	<b>774</b>	<b>949</b>	<b>1 129</b>	<b>1 361</b>	<b>1 530</b>	<b>1 377</b>
Maksusitoumus (ent. ostop)	425	216	108	48	0	0	0
Palveluseteli	156	551	832	1 072	1 172	1 530	1 377
joista esiopetuksessa	110	131	157	178	168	200	175
Seutusopimus	0	7	9	9	3	5	
Avoin varhaiskasvatus	0	17	38	41	18	30	26
<b>Lasten hoidon tuet</b>	<b>2 960</b>	<b>2 970</b>	<b>2 783</b>	<b>2 680</b>	<b>2 602</b>	<b>2 610</b>	<b>2 594</b>
Kotihoidon tuki	2 096	2 234	2 154	2 090	2 081	2 100	2 109
<b>Yksityisen hoidon tuki yht.</b>	<b>864</b>	<b>736</b>	<b>629</b>	<b>590</b>	<b>521</b>	<b>510</b>	<b>485</b>
päiväkoti	544	406	262	199	133	80	101
perhepäivähoito	272	269	276	288	283	300	266
hoito lapsen kotona	48	51	60	62	52	50	60
ryhmäperhepäivähoito	0	10	31	41	53	80	59

**\* Huom! Vuosien 2010 – 2014 toteumatiedot sisältävät myös kaupungin oman ruotsinkielisen toiminnan**

Kaupunginhallitus päätti 15.12.2014 § 192, että sivistystoimialalla tullaan luopumaan laaditun aikataulun mukaisesti joistakin ulkoa vuokratuista tai kaupungin omistuksessa olevista päiväkotikiinteistöistä. Päätökseen sisältyi Jagellonicankatu 3:n, Ahvenanmaankatu 2:n ja Koukkarinkatu 6:n toimintayksiköiden lakkauttaminen ja tiloista luopuminen sekä Ymmyrsuonkatu 12 B:n esiopetustoiminnan lopettaminen elokuusta 2015 alkaen. Tiloista luopuminen vähensi ko. kiinteistöistä yhteensä 56 päivähoito- ja 28 esiopetuspaikkaa. Kunnallisen päiväkotitoiminnan hoitopaikkojen käyttöä on vuonna 2015 tehostettu. Kokonaisuudessaan vuoden 2015 lapsimäärä on kasvanut. Kasvu koostui kysynnän tarpeen kasvusta ja määräaikaan mennessä jonottavien lasten sijoittumisesta vapaisiin hoitopaikkoihin.

Yksityisen hoidon tuen ja kuntalisän käyttö on vähentynyt vuoden 2014 aikana, vuoden 2015 käyttö on edelleen hieman laskenut. Myös lapsimäärä kunnallisessa perhepäivähoidossa on jatkanut alenemistaan. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhojen ja leikkipuistojen käyttäjämäärät ovat kasvaneet.

## **Toimintatapoja koskevat keskeiset pariaatteet ja niiden muutokset**

Esiopetussuunnitelmia täydennettiin keväällä ja kesällä 2014 uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain kirjausten mukaisesti. Oppilashuollon käytäntöjen suunnittelu ja kehittäminen uuden lain mukaiseksi on jatkunut vuonna 2015. Esiopetuksen osalta on käynnistynyt uuden opetussuunnitelman laadintaprosessi OPS2016 ja esiopetussuunnitelma on valmis käyttöön otettavaksi 1.8.2016.

### **11-päiväisten lasten määrän tarkastelu**

Varhaiskasvatuksen eri yksiköissä on hoitosuhteessa lapsia, joille on varattu maksimissaan 11 päivää kalenterikuukaudessa. Mainitusta säännöllisestä poissaolosta sovitaan hoitosopimuksessa lapsen vanhempien ja hoitopaikan esimiehen kesken. Sopimus tulee tehdä ennen maksumääritystä vähintään kolmen kuukauden ajaksi. Mikäli palvelun tarve muuttuu alle kolmen kuukauden aikana työ- tai opiskelupaikan saannin vuoksi, hoitosopimus päivitetään muutoksen ajankohdasta alkaen. Päivähoitoyksikköjen johtajat ja palvelualueiden päälliköt ovat tarkastelleet ryhmiä, joissa on sijoitettuna 11-päiväisiä lapsia. Tavoitteena on ollut tehostaa hoitopaikkojen täyttöä lisäämällä lapsia ko. ryhmiin. 11 hoitopäivää kuukaudessa käyttävien lasten painokertoimet on kirjattu Effica-järjestelmän palvelun tarpeeseen. Painokertoimien tallettaminen järjestelmään tuottaa raportoinnin täyttö- ja käyttöasteisiin todellisen täytön ja käytön mukaisia prosentteja.

19.11.2014 tulostetun tilaston mukaisesti eri varhaiskasvatuksen yksiköissä on 11 päivän hoitosuhteissa eri-ikäisiä lapsia seuraavasti:

Syntymävuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	yht.
lkm	47	59	65	59	67	19	316

### **Tehostetun ja erityisen tuen tarpeiden määrittely ja tarkastelu**

Tehostetun tai erityisen tuen ehtojen toteutumisen edellytyksenä on, että kaikki yleiseen tukeen kuvatut tuen osa-alueet toteutuvat. Tuen tarpeita on tarkasteltu säännöllisesti, jolloin tarpeita voidaan muuttaa joustavasti lapsen kasvun ja kehityksen tarpeiden mukaisesti. Ryhmäkoon arvioinnin ja avustajaresursien lisäksi merkittävänä tukena toimivat erilaiset aktiivisessa käytössä olevat pedagogiset menetelmät. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien työpanosta on suunnattu edelleen suoraan lapsiryhmien toimintaan sekä niiden työtapojen mallittamiseen ja konsultointiin.

### **Varhaiskasvatuksen palvelualueen siirtyminen kahden palvelualueen malliin**

Varhaiskasvatuksen hallintoa tehostettiin siirtymällä neljän maantieteellisen palvelualueen mallista kahden maantieteellisen varhaiskasvatusalueen malliin. Uudet maantieteelliset alueet ovat pohjoinen varhaiskasvatusalue ja eteläinen varhaiskasvatusalue. Varhaiskasvatusalueiden aluepäälliköiden tehtävät ja työnkuvat on määritelty uudestaan.

### **Sopimuksen tarkoittaman toiminnan resursointi**

	TP 2014	TA 2015	TP 2015	Poikk.

**VARHAISKASVATUS**

<b>TOIMINTATUOTOT</b>				
<b>TOIMINTATULOT YHTEENSÄ</b>	<b>7 333 097</b>	<b>7 192 516</b>	<b>7 320 533</b>	<b>128 017</b>
<b>TOIMINTAMENOT</b>				
<b>TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ</b>	<b>64 286 585</b>	<b>62 568 542</b>	<b>62 897 623</b>	<b>-329 081</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-56 935 488</b>	<b>-55 376 026</b>	<b>-55 577 090</b>	<b>-201 065</b>

## Tavoitteet toimintavuodelle

### Operatiivisen sopimuksen tavoitteet varhaiskasvatuksen palvelualueilla

Strategisen sopimuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova tavoite			Palvelualueen keskeiset strategisen sopimuksen toimenpiteet			
"Tulevaisuuden osaamispääoma turvataan järjestämällä jatkossakin korkeatasoista yleissivistävää ja ammatillista koulutusta"			Varhaiskasvatuspalveluja lisätään monipuolisesti, yksityisen palvelutuotannon osuutta kasvatetaan erityisesti peruspäivähoidossa.  Varhaiskasvatuksen kokonaiskustannus lasta kohden alenee.			
Tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve	Tavoitetta tukevat hankkeet	Toteutuminen 31.12.2015
Lapsen osallisuutta lisätään.	Syksyisin lapsille suunnattu laatuprosessiin liittyvä kysely vakiintuu.  Ph-yksiköiden johtajat. Kasvatus- ja ohjaushenkilöstö	Kysely toteutetaan kaikissa päiväkotiryhmissä lapsen ikä- ja kehitystasoa huomioiden.	Toteutuu 100% . (nykytilanne: kyselyä ei käytetä systemaattisesti kaikissa ryhmissä)	Ei lisäresurssitarvetta.	Laatuprosessi.	Kysely on toteutunut. Pelien kautta saadun tiedon dokumentointia ja hyödyntämistä tehostetaan edelleen.
Ulkopäiväkotiryhmien määrän lisääminen	Etsitään sopivia yksiköitä ja alueita, joilla toiminta voitaisiin käynnistää.  Ph-yksiköiden johtajat, aluepäälliköt.	Varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu myös ulkopäiväkotien toiminnassa.	Määrä lisääntyy / toiminnan suunnittelu on aloitettu ryhmien lisäämiseksi. (nykytilanne: 1 ryhmä toiminnassa)	Hyödynnetään olemassa olevaa resurssia. Kotien perustamis- ja hankintainvestoinnit.		Uusia ryhmiä ei ole suunnitteilla.
Avoimien varhaiskasvatuspalveluiden lisääminen ja kehittäminen	Uusien toimintojen käynnistäminen, mikäli henkilöstöresurssit sallivat.  Hyödynnetään asiakaspa-	Uusien toimintojen määrä.  Asiakaspalautekoonti.	Uusia toimintoja on saatu lisää olemassa oleviin päiväkotikiinteistöihin.	Hyödynnetään olemassa olevaa resurssia.		Pakkarinkadun leikki-puisto aloitti 1.1.2015 ja Moision



	<p>lautteesta saatu tieto toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.</p> <p>Ph-yksiköiden johtajat, aluepäälliköt.</p>		Saatu asiakaspalaute on hyödynnetty kehittämisessä.			avoin päiväkoti aloitti 1.9.2015.
Hoitopaikan hinta päiväkotihoidossa alenee.	<p>YTE-mallin mukainen arviointi tarkentuu.</p> <p>Hoitopaikkojen täyttö tehostuu.</p> <p>Palvelualuejohtaja, erityispalvelupäällikkö, keltot, ph-yksikköjen johtajat, koko henkilöstö.</p>	Kuukausiraportointi.	Lähestytään Kuusikkokuntien keskiarvoa. (2013: Kuusikko 9959, Turku 10377)	Ei lisäresurssitarvetta.		Tavoitetta ei saavutettu: Kuusikko 9 889, Turku 10 413
Asiakastyytyväisyys pysyy entisellä tasolla.	<p>Suoritetaan asiakastytyväisyyskysely</p> <p>Palvelupäällikkö, koko henkilöstö.</p>	Kyselyn tulostaen keskiarvo.	<p>Asiakastytyväisyyskyselyn ka. on 4,3 (= nykytila).</p> <p>Saadaan vastaajamäärä kasvamaan (vastaajien määrä vuonna 2013: 904, 2014: 1311)</p>	Ei lisäresurssitarvetta.		Vastanneita 1263 (-48 ed. vuoteen verrattuna), ka. = 4,35

<b>Strategisen sopimuksen kaupunginhallitukseen nähden sitova tavoite</b>			<b>Palvelualueen keskeiset strategisen sopimuksen toimenpiteet</b>		
Kasvatus- ja opetuspalvelut ovat korkeatasoisia, vetovoimaisia ja kilpailukykyisiä			Varhaiskasvatuspalvelun järjestäminen lakisääteisessä ajassa		
<b>Tavoite</b>	<b>Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi</b>	<b>Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan</b>	<b>Tavoitetaso</b>	<b>Resurssitarve</b>	<b>Toteutuminen</b>
	<b>Vastuu- ja yhteistyötahot</b>				

Yli määräajan jonottaneiden hakemukset vähenevät	Hoitopaikkojen tehokas täyttö ja käyttö.  Palvelualuejohtaja, yksikköesimiehet, aluepäälliköt	Yli määräajan jonottavien määrä.	Määrä vähenee.	Tehostetaan olemassa olevien resurssien käyttöä.	Kaikille hakijoille pystytään osoittamaan hoitopaikka, ei kuitenkaan välttämättä ensisijaisen toiveen mukaisena. Yli määräajan jonottavat jonottavat tiettyyn valittuun hoitopaikkaan.
Asiakas ohjautuu tarpeidensa mukaisesti palvelun piiriin	Kunnallisen varhaiskasvatuksen palveluja arvioidaan, suunnitellaan ja kehitetään strategisen sopimuksen ja asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.	Peruspäivähoidossa (päiväkotihoido, ryhmäperhepäivähoito, perhepäivähoito) olevien lasten osuudet hankittu / oma tuotanto	Peruspäivähoidossa yksityinen tuotanto 27%, oma tuotanto 73% (2014: 25% / 75%)	Olemassa olevien resurssien kohdentaminen tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti.	Koko vuosi: oma tuotanto 73%, yksityinen tuotanto 27% Joulukuu 2015: oma tuotanto 72%, yksityinen tuotanto 28%

Strategisen sopimuksen kaupunginhallitukseen nähden sitova tavoite			Palvelualueen keskeiset strategisen sopimuksen toimenpiteet		
Palveluverkko mahdollistaa tehokkaan palvelutuotannon			Palveluverkon jatkuva arviointi suhteessa kysyntään ja tarpeeseen sekä tarvittavien muutosten toteuttaminen  Tilankäytön tehostaminen		
Tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi  <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve	Toteutuminen
Huonokuntoisista ym. yksiköistä ja toimipisteistä luopuminen.	Toimipisteistä luovutaan kaupunginvaltuuston palveluverkkopäätöksen mukaisesti. Poistuvien hoitopaikkojen tilalle järjestetään uudet hoitopaikat. Henkilöstöä siirretään varhaiskasvatuksessa tarpeiden mukaan. Varhaiskasva-	Varhaiskasvatuksen vuokratustannukset ovat alentuneet.	Luovutaan päätettyjen toimipisteiden toiminnasta.	Varhaiskasvatuksen hallinnon resurssi toimintojen uudelleen organisointiin ja lasten sijoitukseen. Yksikköesimiesten resurssi uusien yksikköjen käynnistämiseen ja työyhteisöjen rakentamiseen.	Päätöksen mukaisista yksiköistä (vuosi 2015) on luovuttu. Lapset on sijoitettu huoltajien toiveiden mukaisesti uusiin hoitopaikkoihin. Henkilöstöä on kuultu ja heidät on sijoitettu muihin toimipisteisiin.

	<p>tuksen yksikkökokonaisuuksia ja johtajuusjärjestelyjä rakennetaan uudelleen.</p> <p>Palvelualuejohtaja, aluepäälliköt, palveluohjaus</p>				<p>Eteläisellä varhaiskasvatusalueella on tehty yksikkökokonaisuuksien ja johtajuuksien uudelleen järjestelyitä 1.1.2015 alkaen.</p>
<p>Päivähoitopaikkojen täytössä hyödynnetään olemassa olevien resurssien tuomat mahdollisuudet</p>	<p>Tiedot vapaista hoitopaikoista ovat ajantasaisesti kirjattuna Effica-järjestelmään.</p>	<p>Olemassa olevien hoitopaikkojen täyttö- ja käyttöaste.</p>	<p>Olemassa olevissa hoitopaikoissa ei ole vajaakäyttöä. Koko kaupungin täyttöaste vuositasolla keskimäärin 90% (2014: 79,4%)</p>	<p>Ei lisäresurssitarvetta.</p>	<p>Täyttöaste tammi-joulukuu: 93,76%, painotettu täyttöaste 88,31% Käyttöaste tammi-joulukuu 84,08%, painotettu käyttöaste 83,87%</p>

Strategisen sopimuksen kaupunginhallitukseen nähden sitova tavoite			Palvelualueen keskeiset strategisen sopimuksen toimenpiteet			
Lasten ja oppijoiden hyvinvointia lisätään kestäväällä tavalla			Lisätään (koulutuksellista) tasa-arvoa, sivistystoimiala toimii tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden pilottikohteena			
Tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve	Tavoitetta tukevat hankkeet	Toteutuminen
Oppilashuoltoryhmien toiminnan ja toimintakulttuurien vaikiinnuttaminen.	Kehitetään toimintaa opetussuunnitelmiin kirjatulla tavalla.  Päivähoitoyksiköiden johtajat	Opetussuunnitelmiin kirjattujen toimintatapojen toteutuminen: oppilashuoltoryhmät ja nivelvaiheyhteistyö.	Uuden lain mukaiset rakenteet ja ryhmät ovat toiminnassa.	Ei resurssitarvetta.	Opetussuunnitelman päivitys OppivaOPS2016	Yhteisölliset alueelliset ryhmät vasta käynnistymässä. Ykilökohtaisen oppilashuollon dokumentikäytäntöjä kehitetään.
Varhaiskasvatuksen toiminnan ja sisältöjen kehittäminen havaittujen tarpeiden perusteella.	Havainnoinnin ja tulosten analyysin pohjalta yksiköt määrittelevät kehittämistarpeensa.  Päivähoitoyksiköiden johtajat, hoito- ja kasvatushenkilöstö	Hankkeiden määrä.	Jokaisessa päiväkohtyksikössä on määriteltä oma kehittämishanke.  Oppimisympäristöjä tarkastellaan ja kehitetään hankkeen tulosten näkökulmasta.	Havainnointien ajaksi tarvittava sijaistarve (varahenkilö).	Orientaatiohanke	Keväällä havainnoinnit, johtajien lomakkeet, oppimisympäristön arviointi sekä lapsiarviointi toteutuneet prosessin mukaisesti. Yksiköiden kehittämishankkeet määriteltä.
Otetaan käyttöön alle kouluikäisten lasten hyvinvoinnin ja liikkumisen ohjelma.	Liikunnan merkityksen ylläpitäminen varhaiskasvatuksen toiminnoissa.  Yhteistyö huoltajien kanssa.	Jokaisessa yksikössä on käytössä varhaiskasvattajan ja johtajan työkirja.	Vähintään 2 h liikuntaa / päivä toteutuu lapsen arjessa.	Ei lisäresurssia.	Valtakunnallinen hyvinvoinnin ja liikkumisen hanke (Valo r.y.)	Valtakunnallinen ohjelma julkaistu 10.3. Seminaari järjestetty 5.5. Yksiköitä on ilmoittautunut ohjelman toteuttajiin (netti-

	Päivähoitoyksiköiden johtajat, hoito- ja kasvatushenkilöstö.					versio). Turun varhaiskasvatukselle myönnetty Paavo Nurmi palkinto 2015,
Lasten sairauspoissaolotietoja seurataan säännöllisesti.	Vanhempien ilmoittamat sairauspoissaolotiedot tilastoidaan joka kuukausi yksiköittäin.	Ilmoitettujen sairauspoissaolojen tilasto.	Tiedot ovat saatavissa kuukausittain.	IT-asiantuntijan työpanos raportin tuottamiseksi Effica-järjestelmästä.		Tiedot (sairauspoissaolojen prosentuaalinen osuus kaikista mahdollisista läsnäolopäivistä) raportoidaan yksiköittäin ja kuukausittain Effica Faktan avulla.
Pienryhmätoiminta päiväkodeissa	Säännölliset koulutukset. Erityispalvelupäällikkö, päivähoitoyksiköiden johtajat, kasvatusta ja ohjaushenkilöstö	Toteuman seuranta lomakkeessa: Esimiehen tueksi.	Pienryhmätoiminta on vakiintunut toimintamalli kaikissa päiväkotiyksiköissä (nykytila: osa yksiköistä on vielä harjoittelemassa mallia)	Sisäiseen koulutukseen käytetty aika.		Sisäisen koulutuksen tarve ja toiminnan juurruttaminen edelleen osassa yksiköitä. Sisäistä koulutusta jatketaan.
Kasvatuskumppanuuskoulutuksia jatketaan suunnitelman mukaisesti.	Täydennyskoulutuksesta vastaava palvelupäällikkö organisoii koulutukset.	Koulutukseen osallistuminen.	36 henkilöä / vuosi koulutettu. (nykytila: 72 henkilöä koulutettu / v) Uusia sisäisiä kouluttajia koulutetaan 6. (nykytila: sisäisiä kouluttajia koulutettu ainoastaan aloitusvaiheessa)	Sijaistarve. Koulutusmääräraha sisäisten kouluttajien kouluttamiseen.		Uusia kouluttajia valmistuu 10 hlö (11.1.2016), syksyllä 2015 peruskoulutuksen sai 36 hlö
Esiopetussuunnitelman valmistuminen.	Prosessi toteutuu hankesuunnitelman mukaisesti. Palvelupäällikkö, yksikkö-	Opetussuunnitelma on valmis.	Kuntatason esiopetussuunnitelma hyväksytään lokakuun jaostossa.	4 htv + koulutuksen ja koulutuksiin varattu määräraha. Toteutetaan työ-		Edennyt hankesuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma tuodaan

	johtajat, lastentarhanopettajat			ajan puitteissa.		hyväksyttäväksi jaostoon 27.1.2016.
--	---------------------------------	--	--	------------------	--	--

Strategisen sopimuksen kaupunginhallitukseen nähden sitova tavoite			Palvelualueen keskeiset strategisen sopimuksen toimenpiteet			
Kansainvälinen Turku			Vieraskielisen väestön integrointi			
Tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve	Tavoitetta tukevat hankkeet	Toteutuminen
Valmistavaan opetukseen osallistuvien lasten suomen kielen oppimisen, sosiaalisten suhteiden ja kotoutumisen edistäminen sekä esiopetuksen sisältöjen omaksumisen edistäminen.	Valmistavan opetuksen käynnistäminen esiopetuksessa  Aluepäällikkö, Valmotyöryhmä	Valmistavassa opetuksessa olevien lasten määrä.	Valmistava opetus on käynnistynyt kh:n päätöksen mukaisesti ja lapsen opinto-ohjelma on käytössä.	Kevätlukukaudella 3 resurssilastentarhanopettajaa. Toiminnan laajentuessa elokuusta 2015 alkaen 6 koordinoivalle lastentarhanopettajaa.		Toiminnan käynnistämiseen tarvittavat lastentarhanopettajien vakanssit on saatu. Syksyllä 2015 tarve 4 koordinoivalle lastentarhanopettajalle. Valmopetus koko laa-

						juudessa vuonna 2016.
--	--	--	--	--	--	-----------------------

Strategisen sopimuksen kaupunginhallitukseen nähden sitova tavoite			Palvelualueen keskeiset strategisen sopimuksen toimenpiteet			
Henkilöstön hyvinvointiin ja työelämän laatuun liittyvät tavoitteet						
Tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi	Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan	Tavoitetaso	Resurssitarve	Tavoitetta tukevat hankkeet	Toteutumisen
	<i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>					
Esimiehet saavat tarvittavan tuen pedagogisen johtamisen kehittämiseen.	Yksiköiden hankkeiden pohjalta kootaan pedagogisia mentorointiryhmiä.  Ph-yksikköjen johtajat ja palvelupäällikkö ja aluepäälliköt	Hankesuunnitelman toteutuminen ja koontumisten määrä.  Nykytilan analyysit ja uudet innovaatiot	Mentorointiryhmät ovat aloittaneet koontumiset.  Varhaiskasvatuksen johtamisen nykytilan analyysi ja uusien ideoiden innovointi suoritettu pilotissa mukana olevissa yksiköissä.	Palvelupäällikön työpanos orientatiorahankkeessa.  n. 10 000 € 2015-2016 + esimiesten työaika	Orientaatiohanke  Kestävä johtajuushanke.	Ryhmät kootaan kehittämisaiheiden teemojen mukaisesti keväällä 2016.  Kestävä johtajuus-hankeeseen ilmoittautunut 6 yksikköä, joista 5 jatkaa edelleen. Yksiköillä omat kehittämissuunnitelmat